

Kan man undgå at kalve aflives ved fødslen?

I 2017 aflivede landmændene cirka 23.500 kalve umiddelbart efter fødslen. Mange forbrugere er oprørte over det store antal og kan ikke forstå, at det er nødvendigt at aflive de nyfødte kalve. Denne artikel forklarer, hvorfor kalvene aflives, og hvad landbruget gør for at mindske antallet af aflivninger.

Foto: FABER x BÆKDAL

Hvert år afliver landmændene mange tusinde kalve, når de er blevet født. I 2017 drejede det sig om 23.500 kalve, primært tyrekalve af Jersey-racen. Det er et stort antal, men heldigvis falder antallet år efter år, og fra 1. januar 2019 er der vedtaget en brancheaftale hos økologerne om at stoppe aflivningerne.

Mange forbrugere undrer sig over, at landmændene afliver så mange tyrekalve og er kritiske overfor det. Men årsagen er enkel: Efterspørgslen efter kalvekød er ikke stor nok, og derfor kan det ikke svare sig for landmanden at fodre tyrekalvene op til efterfølgende slagtning.

Landbruget ser gerne, at antallet af aflivninger bliver væsentligt mindre, og vi har i den forbindelse taget en række initiativer som skal sikre dette. Derfor anbefaler vi f.eks., at der i højere grad avles krydsningskalve, hvor de nyfødte tyrekalvene har en god tilvækst, så der er bedre økonomi i at opfodre dem til slagtning her i Danmark.

Peter Raundal, Dyrlæge, SEGES

De nye initiativer er begyndt at virke, og antallet af kalveaflivninger falder støt år for år. I det følgende gennemgås nogle af de initiativer, som landbruget har taget for at mindske antallet af aflivninger.

Brug af kønssorteret sæd

Hvis landmanden anvender kønssorteret sæd (se forklaring i faktaboksen) til insemineringen af koen, så vil der i ni ud af ti inseminationer fødes en hunkalv (kviekalv). Det betyder, at der fødes langt færre tyrekalve, som oftest aflives.

Hvad er kønssorteret sæd?

Kønssorteret sæd er sæd, som er blevet sorteret ved hjælp af særlig teknik. Under sorteringen sorteres alle sædcellerne med hangener (Y-kromosomer) fra og kasseres. Det vil sige, at den færdigsorterede sæd kun indeholder sædceller med hungener (X-kromosomer). Koen insemineres så med denne kønssorterede sæd, og i princippet vil de inseminerede køer nu kun føde hunkalve (kviekalve). Men desværre er det endnu ikke muligt at kønssortere sæden 100 pct. effektivt, så derfor er der kun en sikkerhed på kalvens køn på omkring 90 pct.

Kønssorteret sæd er lidt dyrere end almindelig sæd, og det giver derfor en øget omkostning for landmanden at anvende kønssorteret sæd.

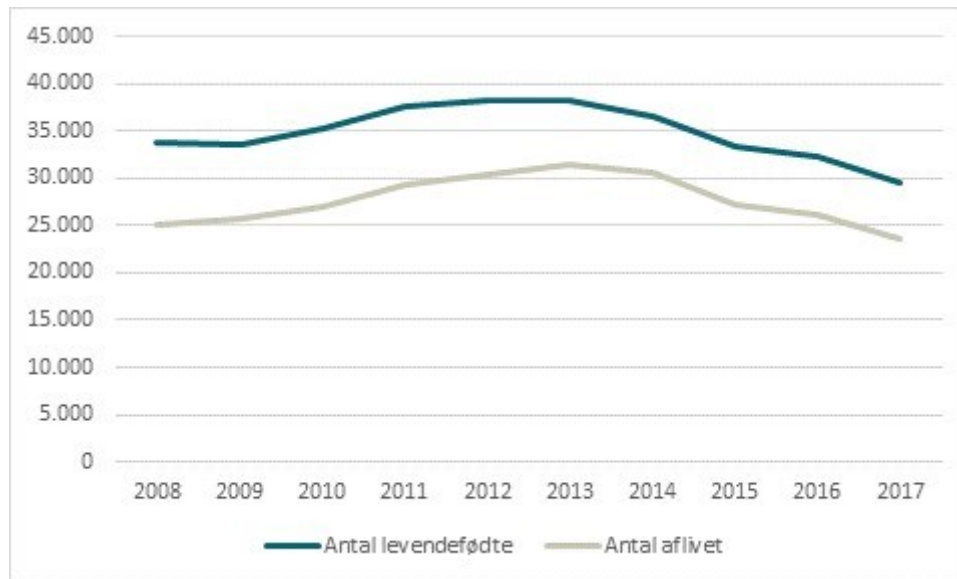
Krydsningskalve er også en mulighed

Jersey-køer tilhører mælkeracen, og hvis en Jersey-ko insemineres med sæd fra en tyr af en af kødracerne, så fødes der de såkaldte krydsningskalve. Krydsningskalvene vokser hurtigere end de rene Jersey-kalve, og derfor kan landmanden bedre få økonomien til at hænge sammen, når krydsningskalvene fodres op til slagtning. Flere og flere landmænd anvender derfor krydsningskalve som en metode til at undgå aflivning af deres tyrekalve.

Hvad er krydsningskalve?

Det er en slags "blandingskalve", hvor moderen er en almindelig ko af en mælkerace, og faderen er en tyr af kødrace. Blandingskalve har en god tilvækst, og er derfor bedre egnet til opfodring.

Brugen af kønssorteret sæd og krydsningskalve har de seneste år haft indvirkning på antallet af fødte tyrekalve af Jersey-racen, og dermed også på antallet af aflivede tyrekalve:

Slagtepræmie

De landmænd, der opdrætter kvæg til slagting, kan søge om at få en slagtepræmie. Det betyder, at landmændene får et kontant beløb for hver kalv, tyr eller kvie, der sendes til slagting. Dette økonomiske tilskud gør det naturligvis mere attraktivt for landmændene at opfodre tyrekalve til slagting, fremfor eksport eller aflivning.

Som følge af den indførte slagtepræmie ses en stigning i antallet af tyrekalve, der opfodres og opdrættes hos de danske landmænd.

Frivillige initiativer

Flere og flere økologiske mælkeproducenter mener, at det er uetisk at aflive tyrekalvene ved fødslen. Derfor har de gjort brug af de nævnte muligheder, der er for at undgå aflivningerne. Og det er en af grundene til, at det kun er ca. 30 procent af de fødte Jersey-tyrekalvene, som aflives i den økologiske produktion. I den konventionelle mælkeproduktion aflives derimod et sted mellem 80 og 85 pct. af Jersey-tyrekalvene. Dog er det absolutte antal af aflivninger faldet støt år for år - og de største fald ses i de økologiske besætninger.

Det kan her nævnes, at mejeriet Naturmælk helt har stoppet aflivningen af tyrekalvene. Det er sket ved hjælp af kønssorteret sæd og krydsningskalve.

Et andet mejeri, Thise Mejeri, har iværksat et andet initiativ, som betyder, at de mælkeproducenter, der leverer mælk til mejeriet ikke længere afliver deres tyrekalve. Initiativet hedder "Thise&Ko", og det går kort fortalt ud på, at de fødte tyrekalve opfodres til slagting og herefter sælges som dansk kalvekød ude i supermarkederne. Kødet sælges under brandet "Thise&Ko".

Hvad er en kviekalv og en tyrekalv?

En kviekalv er en kalv af hunkøn og en tyrekalv er en kalv af hankøn

Stigende efterspørgsel efter kalvekød

Som tidligere nævnt er økonomien i at opfodre tyrekalve ikke så god, fordi efterspørgslen efter kalvekød blandt forbrugere ikke er særlig høj. Hvis de danske forbrugere begynder at efterspørge mere dansk kalvekød, kan de altså få en indirekte indflydelse på hvor mange tyrekalve, der aflives.

Gør det ondt på kalvene at blive aflivet?

Hertil er svaret nej. Det er landmanden selv, der foretager aflivningen af kalvene, men der er helt enkle og klare regler for, hvordan en kalv skal aflives korrekt, så dyret ikke lider. Først bedøves kalven og herefter finder den endelige aflivning sted. Der er ingen tegn på, at kalven på nogen måde lider ved aflivningen.

Aflivning af kalve som spæde er derfor ikke et dyrevelfærdsproblem, men snarere et etisk problem. Men denne forskel kan måske være svær at skelne for almindelige danskere.

Peter Raundal, Dyrlæge, SEGES

Dyreetisk Råd har været opmærksom på problemstillingen omkring aflivning af kalve i mange år. Rådet mener, at der ikke er noget dyrevelfærdsmæssigt problem omkring aflivningen, så længe kalvene bliver aflivet korrekt og lige efter bogen.

Hvad er SEGES?

SEGES er et videncenter, der ejes af de danske landmænd. Videncenteret omsætter forskning og viden til informationer, som er praktik anvendelig for landmænd. Centerets aktiviteter finansieres via afgiftsfonde og forskellige projektmidler.

SEGES er placeret i Skejby ved Aarhus og har placeret flere mindre satellitafdelinger rundt omkring i landet.

Kilde: <https://mejeri.dk/produkter/produktion/dyrevelfaerd/kan-man-undgaa-at-kalve-aflives-ved-foedslen>